

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 „
Helyben háshoz hozva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 „
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

M megjelenik minden nap a hétfő és
ünnep utáni napok kivételével.Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.A szerkesztőség kéréseinek visszautasítását
vagy megőrsítésére nem vállalkozik.Előfizetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

A magyar szövetkezeti élet fejlődése.

Ha elismerjük annak az igazságát, hogy a szövetkezeti eszme térhódítása egy-egy ország társadalmi, gazdasági és kulturális haladásának kétségbe nem vonható jele, úgy mindenkinek öröme szolgálhat az a három napig tartó gyűlés sorozat, amely százait vonzotta ismét a fővárosba a különböző célu szövetkezetek tagjainak, de főleg vezetőinek.

Ezek a gyűlések a Magyarországi Szövetkezetek Szövetsége által összehívott első országos szövetkezeti kongresszus köré csoportosultak. A tanácskozássok sorozata az Országos Központi Hitelszövetkezet kötelékébe tartozó hitelszövetkezetek nagygyűlésével kezdődött. Ennek a gyűlésnek két jelentős tárgya volt. Az egyik Szántó Menyhért min. osztálytanácsos felolvasása volt arról, hogy a falusi szövetkezetek mi mindent tehetnek a közegészségügy szolgálatában. Maga ez a tárgy is jellemzi a szövetkezeti kongresszusokat, mert vajjon ki gondolt arra, hogy a falusi nép hitelügyének ellátására szolgáló szervezeteket: a hitelszövetkezeteket valaha ily humanisztikus, illetve közcélok szolgálatába fogják állítani? Még kimagaslóbb tárgya volt ennek a kongresszusnak a gróf Károlyi Sándorról elnevezett, a hitelszövetkeze-

tek által gyűjtött alap első évi ösztönző díjainak, illetve segélyeinek kiosztása. Nem kevesebb, mint 17 szövetkezeti alkalmazott, illetve azok segélyre szoruló özvegye kapott ezuttal az alap jövedelméből kisebb-nagyobb segítséget és 37 főiskolai, illetve középiskolai tanuló 240—360 koronáig terjedő ösztöndíjat. Mit bizonyít mindez mást, minthogy a szövetkezetek a gazdasági célok mellett ráérnek munkálkodni a kulturális és emberbaráti célok érdekében is, de nemcsak ráérnek, hanem ezen célok elősegítésére anyagi áldozatot is hajlandók hozni.

A hitelszövetkezeti kongresszust az Országos Központi Hitelszövetkezet rendezte évi közgyűlését követte. A kisemberek ezen legnagyobb altruisztikus pénzügyintézet ez imponáló számbeli adatokkal számolt be a közgyűlésen múlt évi üzleti tevékenységéről. Közel 200 millió évi forgalma volt ennek az intézménynek az elmúlt évben.

Szövetkezeteink száma harmadfélezer körül jár, amelyek csaknem hatezer községre terjesztik ki áldásos tevékenységüket. Ez annyit jelent, hogy az országnak immár hatezer községében honosodott meg a hitelügylet terén az altruisztikus szellem, az erkölcs. Hatezer község lakói részesedhetnek már az olcsó hitel áldásaiban, hatezer község lakóinak van

oly nevelő intézményük, amely megtanítja őket a józan takarékosagra. Alig tíz évi munka után ezt az eredményt fényesnek mondhatjuk.

A szövetkezeti gyűlések közt azonban mégis legnagyobb jelentőségű volt a Magyarországi Szövetkezetek Szövetsége által összehívott első országos szövetkezeti kongresszus. Nem kevesebb mint 500 különböző szövetkezet nevezett meg a nagygyűlésre képviselőt. Gróf Majláth József, a Szövetkezetek Szövetségének s a kongresszusnak is elnöke, joggal állapíthatta tehát meg magas szárnyalású megnyitó beszédében, hogy a szövetkezeti élet terén hatalmas arányokban fejlődünk. — A kongresszusnak különösen két igen jelentős előadása volt, egyik a köztisztviselők, lelkészek és tanítók feladatait fejtegette a szövetkezetek felvirágoztatása körül. Be kell vinni már az iskolákba a szövetkezeti ismereteket. Meg kell ezekre tanítani nemcsak a jövő társadalmi élet vezetőit, de az apróbb gyermekeket is. Szívükbe bele kell csepegtetni a közérdekű törekvések s a közös munka szeretetét. A kongresszus egy másik előadója arról beszélt, hogy az országban legnagyobb számban lévő hitelszövetkezetek mi mindent tehetnek a fogyasztási szövetkezetek szaporítása érdekében. Szó esett a kongresszuson a szövetkezeti sajtó felkarolásáról is. Végeredményben pedig megállapíthatjuk,

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Lakodalomban.

Irta: B. B.

Reggel van! A szürke novemberi nap első sugarai aranyos palástal vonták be az ifju egyszerűen, de izlésesen butorozott szobáját. Az ablak előtti fákon vidám, pajkos madarak csicseregtek.

Az íróasztalnál egy szőke, magas termetű, sáppadt arcú fiatal ember ült. Szorgalmasan tanult, magolta, — mint mondani szokták — a vaskos könyv fekete, néma betűit.

Majd egyszerre csak becsukta a könyvet s fejét kezével meztámasztva s szeméit becsukva el kezdett ábrándozni. Egymásután elevenedtek fel emlékezetében a közelmúlt boldog emlékei: Hogyan ismerkedett meg a szép, sudártermetű, koromfekete haju, bakfissal, az akkor még 16 éves leánnyal, kinek lakótársa mutatta be. Milyen kedvesen, nyájas, szeretetreméltó mosollyal fogadta a leány, mikor először utazott ki hozzájuk a falura. Mily bol-

dog volt, mikor átölelte a leányt és mikor elcsattant az első szerelmes csók. De most mindennek vége, mer. egy harmadik ütötte fel a fejét, ki mint hallotta meg is kérte a leány kezét. Bár attól nem kellett tartania, hogy talán elhódítja a leányt, mert már közel járt a 40-hez és nem is volt szép. Igen félt, mert tudta, hogy a legtöbb szülőnek az lebeg szeméi előtt, az a vágya, minél gazdagabb és előkelőbb állásu férjet kapjon leányának. Hogy azután boldog lesz-e a leány, az már más kérdés.

Álmodozásából a villanycsengő éles, ke-repelő hangja zavarta fel. Felállott, megtörölte nedves szeméit s ajtót vnyitott.

A postás hozott egy levelet. B csukván az ajtót lázas sietséggel bontotta fel. Egy meghívó volt benne.

Mialatt olvasta, szeméit, mint valami tulvilági lény, meresztette a néma sarokra. Mikor elolvasta, szeméiben két könnyecseppet morzsolt széjjel s megsemmisülten rogyott le mellette levő székre.

Ugye helyesen állítottam fel hypotézisomat, kiáltott fel elkéseredetten, amint magához tért,

Ki tudja, lehet, hogy a leány elvakítva a gazdagságtól, pompától, önként megyen hozzá nőül.

No, de nem baj, most már elmegyek a lakodalomra, még ha bele halok is, azután, azután . . .

*

A lakodalom napján a személyvonat hatalmas gőzmozdonya tompa zakatolással, dübörögve robogott be X falu állomására.

Egy könnyű kocsi várta, melynek tüzes lovait alig tudta féken tartani a parádés kocsis, egy husz év körüli suhanc.

Néma fejbőlintással fogadta a kocsis alázatos köszönését s szó nélkül szállt fel és helyezkedett el a párnaülésen. A kocsis a lovak közé csapott, mire azok repültek a könnyű járművel.

Esteledett. A fénytelen nap bágyadt sugarai bronz színű palástal vonták be a tájat. Az egész természeti az ősz pusztá, sivár képét mutatta. A fák, a virágok hódolva a természet törvényének gyorsan indulnak az enyészetnek, a hervadásnak. Az országut két oldalán vadgesztenyefák húzódtak végig. Elsár-

500 vég szintartó angol zefir mtre 45 és 55 kr.

120 ctm. széles nyers (chantung) vászon 75 „

120 „ „ delin szövetek 78 „

Mrsi svéd keztyü párja 50 „

Aruház „Gólyához“

Gutfried Testvérek

Szent László-tér.

Holdas templom mellett.

hogy az egész kongresszus annak az üd-
vös célnak a szolgálatában állott, amelyre
minden szövetkezeti embernek törekednie
kell. Nevezetesen, a különböző szövetke-
zeteknek s azok tagjainak szorosán egy-
bekapcsolódó láncszemeket kell képez-
niök, mert csakis így számíthatunk arra,
hogy züllőfélben lévő társadalmi életünk
visszanyeri azt a rég óhajtott egységet,
amely nélkül nagy alkotásokra teljesen
képtelen. Hisszük, hogy a szövetkezetek
segélyével képes is lesz ezt visszasze-
rezni.

A politikai helyzet.

A kormány hivatalos jelöltjei.

Hat hét múlva lesznek a választások. Má-
jus tizedikén publikálják az új országgyűlés-
nek június 22-ére való összehívásáról szóló
királyi kéziratot, s ugyanakkor adja ki a bel-
ügyminiszter az összes törvényhatóságokhoz
intézett körrendeletét, amelyben a választások
idejét június másodika és tizenkettedike közötti
tiz napban állapítja meg. Most tehát már
nem halgatják tovább a kormány hivatalos
jelöltjeinek megállapítását.

Khuenéknak igen nagy gondot ad ez a
kérdés, amelytől egész jövőjük függ. Ezért
volt tegnap este is Khuennél tanácskozás Hie-
ronymival, Lukácscsal és Serényivel és ez lesz
a főtárgya annak a rendkívüli minisztertanács-
nak is, amelyet holnap délután tart a kormány.
A munkapárt végrehajtó-bizottsága, amely Per-
czel Dezső vezetése alatt folytatta munkáját,
ma este utolsó ülését tartotta ebben a tárgy-
ban és az itt összeállított lista lesz az alapja
a holnapi minisztertanács tárgyalásának. Ehhez
fogja megtenni a maga javaslatait a kormány
minden tagja és előrelátható, hogy a tanács-
kozás nem lesz sima lefolyású.

gult levelei szanaszét heverték az országut
porában.

O a kocsiról busan nézte ezt a haldokló
természetet. Mennyire hasonlít ez a haldoklás
az ő életéhez! Csak hogy a természetnek van
tavasza, ébredése, de ő neki?

Egy órai kocsizás után feltűntek a kas-
rélyszerű, — ódon nemesi kuria hatalmas
falai . . .

A leány ez este elragadóan szép volt.
Mintha csak a hajnaltól kölcsönözte volna arcá-
nak pírját, az éj csillagaitól szeméinek fényét.
Ugy nézett ki fehér, mennyasszonyi ruhájá-
ban, miat egy mesebeli tündér királyné, kit
csak a költői képzelet teremthet.

Vacsora után táncra perdült a fiatalság.
Boldog volt mindenki örvendezett minden szív.
Nem lehetett látni egyetlen szomorú arcot
sem . . .

Azaz . . . mégis . . . Az ifju önmagával
meghasonlott lélekkel, mint az árnyék, imbo-
lyogó léptekkel járkált a vidgató társaság közt.
Nem érdekelte a gyöngyöző baron kívül,
melyből többször nagyokat ivott, semmi.

Többször önmagával volt elfoglalva: na-
gyokat ivott, — mint már említettem — majd

A király és a választások.

A régi szabadelvű kormányok idejében
hagyományos szokás volt, hogy a király a ma-
gánpénztárából háromszázezer forintot, majd
újabb számítás szerint hatszázezer koronát adott
minden általános választáskor a kormánypárt
választási kasszájának.

A koalíciós kormány ezt a támogatást nem
vette igénybe és ezért a király most kijelen-
tette azt a készséget, hogy az ide-i választások
alkalmával megduplázza szokásos hozzájárulá-
sát és egymilliókétszázezer koronával erősíti
meg a Khuen-párt kasszáját.

A miniszterelnök keddi audienciáján fogja
forma szerint tudomásul venni a királynak ezt
az elhatározását.

Justh Gyula Erdélyben.

Justh Gyula vasárnap ismét körutra indul.
Ezúttal Erdélyt fogja beutazni. Ujja tizenegy
napra van tervezve. Vasárnap délelőtt Déván,
délután Piskin lesz nagygyűlés. A körutat
Kolozsvárt és Bántfy-Hunyadon fogja be-
fejezni.

Khuen a királynál.

Khuen a jövő hét elején valószínűleg ked-
den, Bécsbe utazik és megteszi előterjesztéseit
a királynak.

A kormány és a nemzetiségi paktum.

A Tribuna azt írta, hogy a kormány és a
nemzetiségiel között paktum jött létre. Ezt a
hírt tegnap a legilletékesebb helyről cáfolták
meg s kijelentették, hogy a kormány és
a nemzetiségiel között semmiféle paktum
sincsen.

A király pénze a választásokon.

tegnapi esti lapok azt a hírt terjesz-
tették, hogy az uralkodó a választás költségei-
hez hozzá fog járulni. A híresztelések szerint a
király egymilliókétszázezerkoronát hajlandó a
választási költségekre utalványozni. Héderváry
kedden Bécsbe utazik és a király ekkor fogja

pedig a terem egyik sarkában, egy magá-
nyos széken gondolataiba mélyedve ült.

Abrándránjaiból, csak akkor rezgett fel,
ha a zene elhallgatott s a táncosok leültek
pihenni.

Ilyenkor elvette a primástól a hegedűt s
olyan gyönyörű melódiákat csalt ki a hideg
hurokból, hogy az öregek abbahagyták a kár-
tyázást s feszült arckifejezéssel függesztették
szemeiket rá.

Csupa érzéssel, odaadással játszott.

Éjfélkor, mikor a leány a menyasszonyi
táncot járta, nesztelenül kiosont a szobából az
udvarra.

Gyönyörű, csillagos, hideg éjjel volt. Nem
hallatszott a lombok egyhangú zugásán kívül
semmi.

Nem csicseregtek az éneklő madarak, a bo-
gár nem dongott, a tücsök nem cripelt.

Bent a zene szólt — kint néma, forró
könnyek hullottak a földre. S a menyasszony
arca egyszerre elkomolyodott és valami sejtés-
től megkapva, némán nézett körül, mintha ke-
resne valamit . . .

Mintha megérezte volna, hogy valaki siratja
őt is, önmagát is.

a fenti elhatározását tudomására hozni. A hírt
még nem erősítették meg, de meg sem cá-
folták.

A széke'yhidi munkapárt jelöltje.

nemzeti munkapárt a széke'yhidi kerületben is
fog jelöltet állítani a függetlenségi jelöltekkel
szembe. Mint értesülünk, a munkapárt legköze-
lebb Székelyhidon jelölő gyűlést fog tartani és
azon dr Beöthy Imre miniszteri tanácsost fogja
jelölni képviselőül.

Közös miniszteri értekezlet Bécs- ben.

Bécsből táviratozzák a Budapesti Tudó-
sító-nak: Csütörtökön, e hó 21-én közös mi-
niszteri értekezlet lesz Bécsben, amelyen a ma-
gyar kormány részéről Khuen-Héderváry gróf
miniszterelnök Lukács László pénzügyi és Hie-
ronymy Károly kereskedelemügyi miniszter vesz-
nek részt. Az értekezlet a közös költségvetés
kérdéseivel fog foglalkozni, a tanácskozásnak
azonban csak tájékoztató jellege lesz. Irányadó
helyen közlik a Budapesti Tudósító-val, hogy
nem felel meg a tényeknek az a hír, mely sze-
rint a külföldi államokkal való kereskedelmi
szerződések kérdését is tárgyalni fogják e kö-
zös miniszteri értekezleten.

Városi közgyűlés.

— Második nap. —

Tegnap már nagyon megroppant az érdek-
lődés a városi közgyűlésen a hátralevő ügyek
iránt. A törvényhatóság tagjai csekély számmal
jelentek meg.

Az ülés elején dr Moskovits József biz. tag
a Várház-utcán tűz kapcsán erős támadást in-
tézet általános helyeslés között a városi vasut
tulkapásai ellen.

Hosszabb vita volt a jégvár felállítására kér-
désében.

A közgyűlés lefolyása a következő volt:

Hlatky Endre főispán elnökölt.

Az előző napi jegyzőkönyvek hitelesítése
után

Dr Moskovits József kért a napirend előtt
szót. Rámutat, hogy a délelőtti folyamán nagy
veszedelemben forgott a város egy része, mert
a városi, illetve az ősi-nagyvárad vasut egyik
tehrvonatának mozdonyából kipattant szikrák
felgyújtották Várház-utcán a házakat s három
lakóház és 8 melléképület leégett és 13 sze-
gény család teljesen földönfutóvá lett. Élesen
kikelt a vasut ellen, mely a közönség érdekeit
semmibe sem veszi s a szerződést sem tartja
be. Az utcán, házak között a megengedett 10
kocsi helyett 30—40 waggonból álló vonatokat
közlekedtet s mivel ily nagy teherhez a gépet
jobban kell fűteni, a kipattanó szikrák állan-
dóan veszéllyel fenyegetik a házakat s az egész
városrészt. Ezek tűrhetlen állapotok. A törvényt
és a szerződést kell elővenni, hogy a vasut tul-
kapásait meggátolják. A közönség a szerencsét-
lenségért a hatóságot teszi felelőssé. A legmesz-
szebbmenő intézkedések megtételét követeli a
vasutársaság ellen. (Helyeslés.)

Weisz Lajos az előtte szóló elítélő szavait
kevésnek tartja ahhoz az állapotokhoz képest, a
mik ma ott történek. Ugyancsak ma az Emilia
malomban is tüzet okozott a városi vasut moz-

Nagy alkalmi kiállítás!

Megérkeztek az összes újévi
szebbnél-szebb gyermekjá-
tékok, ajándék- és disztárgyak, melyek már kivannak
állítva a vevő közönség megtekintésére. A mai naptól kezdve az
alkalmi vásár megkezdődött. Az idén különös olcsó árakat
élvez a vevőközönség.

Friss és Társánál

Korona és fillér-bazár, Nagyvárad.

Rákóczi-ut.

Telefon 130.

Telefon 130.

donya. A vasut által földönfutókká tett 13 családot kárpótolni kell teljesen a vasutnak, mert az ő mozdonya okozta a veszedelmet.

Rimler Károly teljesen ösmeri az abszurd állapotokat, mert az ő villáját is összedőléssel fenyegeti a városi vasut. Mindég látja ezeket az állapotokat. Éppen ma reggel is, a háza előtt 30 kocsit olvasott meg egy vonatnál s azonnal telefonált a vasut igazgatójához, hogy keresse fel hivatalában, de nem volt az igazgató ott, csak később jelent meg nála. Bár még ekkor a tüzről nem tudott, megis teljes elégtételt követelt a szerződés be nem tartásáért. Közben értesült a tűzveszedelemtől s követelte az igazgatótól, hogy minden vizsgálat nélkül, a szegény embereknek az okozott kárral szemben teljes kártalanítást adjon a városi vasutársaság. Ez nem pusztán beszéd s utána néz, hogy a vasut ennek eleget tegyen. A szerződés betartását követeli. Hogy a városban kívül vigyék az ősi vonalat, azért nem teljesült, mert az ősi-biharpüspöki vonalra az állam nem adta meg az engedélyt, aminek ellenében a vasut társaság a vonal kivételét ígerte. Minden eszközzel azon lesz, hogy ezt a vasut vonalat kivigyék a városból. Ez a törekvése s ebben elmegy a legvégső határig.

A polgármester kijelentését helyesléssel fogadták s áttértek a hátralevő ügyek tárgyalására.

A jéggyár építése.

A városi tanács előterjesztést tett a második jéggyár építkezése tárgyában. A nagyobb építkezésre a már kimutatott költségen kívül még 8000 korona pótkiadás szükséges, hogy egy harmadik jéggenerátornak is legyen majdan helye. A jéggyára összesen 175,000 kor. költség szükséges.

Dr Tóth Ferenc nem helyezi, hogy a város konkurrenciát csináljon hasonló magánvállalatoknak. Be kellett volna jelenteni a közgyűlésnek, hogy az építés megkezdése előtt, hogy a II. jéggyár szükséges, ő nem látja szükségét a második jéggyárnak s ki állapította meg azt. Indítványozza, hogy a tanács javaslatát ne fogadják el.

Dr Hoványi Géza hivatkozik arra, hogy az ő indítványára hatalmazták fel a tanácsot a második jéggyár felállítására. Ha később kezdenék a II. jéggyárt építeni, csak jövő nyárra lenne kész. Felvilágosítást kér a harmadik jéggyár előkészítésére, mert erre nem volt felhatalmazása a tanácsnak.

Köszeghy József felvilágosítással szolgál s szakszerűen fejt ki az ügyet. Olcsón csak kezdetleges, rongykészítőt lehet kapni, nem olyat, amilyen a város részére szükséges. A bejelentés a jéggyár építésére napi 200 méter-mázsán telül van. Erre való tekintettel dolgozta ki a tervet. Emellett a magánvállalkozás is megtalálja a fogyasztóját. A magánvállalkozás drágán adja a jeget, ezért kell a városnak gondoskodni a fogyasztás ellátásáról.

Czeplény Jenő feleslegesnek tartja, hogy ez a kérdés most ide jött. De mégis jó, hogy idő jött, mert látjuk, hogy a város a jövőre is gondol. Tóth Ferenc most védi a magánvállalkozást, de nem szólalt fel, mikor a hatósági husmérésről volt szó. Csak azt kéri, hogy miklőbb hozzák üzembe a jéggyárt.

Gábel Jakab szintén üdvözlö a tanács előterjesztését. A közönség érdeke, hogy olcsó jeget kapjon. Csak az egész készitést ne kössék le nagyvállalkozóknak, hogy a közönség hozzáférhetése is biztosítva legyen s az árnormális összegben állapíttassék meg.

Kiss Dávid adta be az indítványt a jéggyár felállítására, akkor még nem volt más jéggyár a városban. A jéggyár felállítását elfogadják.

Sas Ede felhívja a tanács figyelmét, hogy tartson méltókat s ne menjen túl s a jogos magán érdekeket ne sértse. Hiszi, hogy a magán jéggyárak is megtalálják a számításokat. Nem bízik abban, hogy a befektetett összeg visszatérüljön. A tanács admistráljon, de ne iparvállalatokat igazgasson.

Rimler Károly mérsékelni akarta a jéggyár

méreteit, de a közgyűlés ment tovább a határozat meghozatalánál a multkor.

Dr Kasay Kálmán arra mutat rá s helyteleníti, hogy még nem szavazta még is már készitit az épületet. A jéggyár spekiális szakértelmet kíván. A főmérnök sok dolga nem sikerült már. Jövőre ha lesz a Körösben jég, nem hoz jóvedelmet a városi jéggyár. Kéri a főorvost, hogy intézkedjék, miszerint a gyógytárakban orvosi rendelethez kapjanak mindég jeget.

Fél, hogy a városi jéggyár nem fog reuszálni s megfelelő időben nem lesz kész.

Dr Hoványi Gyula az ellen tiltakozik, hogy egyik bizottsági tag kijelentette, hogy az magánvállalatok érdekében szólal fel. Itt mindenki csak a közérdeket védheti, csak erre van megbízatása. — Majd azt kéri, hogy a jég árat kifogja megállapítani?

Dr Tóth Ferenc személyes kérdésben szólal fel. Kéri különben, hogy miként lesz az egész gyár vezetve.

Rimler Károly kijelenti, hogy az egész jéggyár üzem kezelését kidolgozzák s a törvényhatóság tudomására hozzák.

A tanács javaslatát elfogadják.

Apróbb ügyek.

A villamosmű szabályrendeletére bejelent a tanács, hogy a kiküldött bizottság véleményét beadta s a tanács most dolgozza át a szabályrendeletet s közelebb beterjeszti.

Fried Ferenc kifogásolja, hogy a tanács huzza-halasztja a dolgot. A 3 tagu bizottság jelentését óhajtotta volna hallani. A jelentés humoros. Azt mondja, hogy a mai igazgatóság alakuljon át felügyelő-bizottsággá s egy főkönyvelő, két könyvelő, raktárnok, számtiszt s irnokok legyenek, de az eddigi napdijasokból. A törvényhatósági bizottság nem ezt várta, hanem javulás.

A tanács javaslatát elfogadják.

A bérkocsisok viteldijának módosítására vonatkozó tanácsai javaslatot elfogadják.

A Páris-patak szabályozása folytán szükséges területek kisajátítását egyhangulag elhatározták.

A Guttmann Blanka tulajdonában levő ház megvételét, 26600 korona vételárért elhatározták.

Az ököritói károult szerencsétlenek részére 300 korona segélyt szavaztak meg.

A loavató bizottságba elnökül Darvassy Lajos tanácsnok, tagul Windisch Márton város-gazdát választották be, míg a főispán dr Moskovits József, Köblös Ferenc és Fröhlich János törvényhatósági tagokat nevezte ki bizottságba.

A főmérnök a Sas kávéháztól Kapuczinus utcáig az asztaltjárdát két méterrel kiszélesíték, visszaadták a tanácsnak újabb megfontolás végett.

A kisebb jelentőségű ügyek letárgyalása után a közgyűlés fél 7 órakor véget ért.

Tüz a Rózsa-utcában.

Ég az Emilia malom!

Gyujtogató közuti vonat.

Tegnap délelőtt 10 órakor veszedelmes hírek jártak be a várost és zavartak meg a lakosság nyugalmát. Eg az Emilia malom! A gázgyárba is belekaptak a lángok! A tűz veszedelmesen terjed befele! Ilyen és ehhez hasonló híreket adtak szájról-szájra az emberek. A vész-hírek nem teljesen bizonyultak valóknak, mindazonáltal a tűz arányai oly nagyok voltak, hogy a közeli időben olyan nem volt Nagyváradon.

A tűzvészről tudósításunk a következő:

Tizenegy óra 15 perckor éles csengetés jelezte a rendőrségen, hogy ég az Emilia malom. A tűz hallatára a rendőrségről Réz Bertalan alkapitány vezetésével 25 rendőr vonult ki nagy gyorsasággal. Ugyanekkor alarmirozva lettek a tűzörségek is és pár perc alatt körülfog-

ták az Emilia malmot. A hatósági közegek azonban az Emilia udvarán kevés dolgot találtak. Ott mindössze néhány szekér gyújtorgács éget, amit nagy gyorsasággal eloltottak. Eközben észrevették, hogy a tulajdonképeni veszedelem nem itt, hanem a közeli Vámbáz-utcában van, ahonnan hatalmas füstfelhőt sodort a szél a városba.

A tűzoltók és a rendőrök az Emilia malomtól azonnal a Vámbáz-utcába siettek, ahol Zimmer Károlyné néhai Zimmer Károly légszeszgyári felügyelő özvegyének nádífedes háza és udvaron levő melléképületek állottak lángokban. A nagy szél valóságos szikraesőt zudított a közeli házakra, melyek között ott van az Emilia malom raktára és a gázgyár is.

A helyszínre való megérkezés után Réz Bertalan nyomban parancsot adott a legényeknek a mentéshez. Ebben a munkában nagy segítségére voltak a rendőröknek a csendőrök is, akik mintegy ötvenen jelentek meg a tűznél.

Valóban bámulatos és sok elismerésre szolgáló dolgot műveltek a rendőrök és csendőrök. A rendőrök Réz Bertalannal élükön a csendőrök parancsnokaikkal élükön halált megvető bátorsággal rohantak meg az épület-tömböt. Szinte versenyrekeltek ebben a munkában a csendőrök a rendőrökkel.

Haláltmegvető bátorsággal zúzták be a bezárt házak ablakait és hatoltak be a lakásokba. Pár perc műve volt csupán, hogy az égő épületek belsejét átkutatták és onnan minden még a legértékesebb holmit is kimentették a rendőrök és csendőrök. Míg a tetőn dolgoztak a tűzoltók, addig Réz Bertalan legényei és a csendőrök teljesen kitakarították a lakást és biztonságba helyezték a butorokat és más ingóságokat.

A tűz alkalmával elpusztult özv. Zimmer Károlynének egy nádífedes házán kívül nyolc melléképület továbbá egy zsindeles ház két lakrészszel. Leégett még Molnár Lajos fiakeresnek kocsiszinje és istállója is.

A tűz körül hatalmas emberáradat gyűlt össze, mely nagy óvációkban részesítette a rendőrség és csendőrség közegeit. Az ő közreműködésüknek tulajdonítható, hogy a tűz nem csapott át az Emilia malomra és a légszeszgyárra, mely rettenetes károkat jelentett volna.

A tüzet a délutáni órákban lokalizálták tökéletesen, amikor megindították a vizsgálatot annak megállapítása végett, hogy tűz keletkezésének oka mi volt. Erre nézve több tanut hallgattak ki, akik mindnyájan azt vallották, hogy ők látták a tűz keletkezése előtt egy pár perccel, hogy az Ossi állomás felől a közuti vasut gőzmozdonya körülbelül 14-18 kocsit vontat és a mozdony kéményéből nagy szikrák repülnek ki.

A kihallgatott tanuk azt állítják, hogy amint a vonat utolsó kocsija is elhaladt abban a pillanatban lobbant lángra özv. Zimmer Károlyné nádífedes háza. Innen terjerjedt a tűz tovább.

A szemtanuk vallomásából meglehet állapítani, hogy a közuti vasut gőzmozdonyának szikraesőjétől keletkezett.

A pusztító tűz által hat család maradt hajléktalanul, akik közül többet a közeli színekben helyeztek el. Tekintve pedig, hogy a családokban igen sok a gyermek, akiket nem tudtak a színekben elhelyezni, ezeknek ellátását jószívű emberek vállalták magukra.

A lakásnélkül maradt emberek valamennyien nagyon szegény emberek, ezeknek segélyezéséről gondoskodni kell, annál is inkább, mert a tűzvizsgálóbizottság véleménye szerint a leégett épületek falai oly rozogák, hogy kijavításukat nem engedheti meg a hatóság, így a lakásnélkül maradt emberek nem tudják hol meghuzni magukat. A vizsgálat szigoruan ki fog terjedni arra is, hogy a tüzet előidéző szikraeső nem valami óvintézkedés elmulasztásának volt-e a következménye.

A kár még nincs megállapítva, egyrésze mindenesetre megfog térülni, mert az épületek biztosítva voltak.

Hogy tetszik lenni?

— *Marczali és Singer elítéltetése.* —

Vitéz Wullerstein cs. és kir. tartalékos hadnagy ur mindenkihez intézheti ezt a népszerű kérdést, csak éppen Marczali Henrik egyetemi tanár urhoz nem, az egyetem tanács ítélte őta.

Az egyetemi tanács ítélte. Itélt a kemény vád fölött: hogy Marczali Henrik, hitsorsosi vonalomból-e vagy más okból, előre megmondta Singer Arthur szigorló bölcsésznek, míg fog tőle kérdezni a szigorlaton.

Súlyos vád, nehéz bizonyítani, de ha egyszer bizonyítva van akkor nem lehet tovább csürni-csavarni. Akkor kétségtelen, hogy a tanár és a tanítvány összejátszottak a szigorlat nem más, mint közönséges szemfényvesztés köznyelven svindli. Göröcsöni Dénes pedig a vádló, a katolikus újságírás félelmesen éles-tollu katonája, egyenesen és nyíltan vágta oda a vádat, hogy Marcell Henrik előre megmondta Singernek, hogy mit fog tőle a szigorlaton kérdezni.

Az egyetemi tanács pártatlan férfiai meghallgatták a vádat, a védekezést, a bizonyítékokat és ítéltek. Itéltek a bizonyítékok alapján igazságosan.

Es Marcell Henrik urat elítélték rosszaságra. Elítélték azt a Marcellit, aki sajtópörökkel meg mit tudom én mivel fenyegetőzik Göröcsöni ellen. Nem tudjuk, hogy állanak a sajtópörök; de hogy ebben az ügyben Göröcsöni fényes diadalt aratott, az kétségtelen.

Érdekes a magyar sajtónak napkeleti hajlandósága részét megfigyelni. Míg a Göröcsöni-Marczali-ügy a vizsgálat stádiumában állott valóságos mérgezett nyilzapot bocsátottak Göröcsönire. A Jerikó falai alatt ütött zsvaj szunyogdöngicsélés volt ehhez a hirlapi műfélháborodáshoz képest. Göröcsöni volt a legvérengzőbb antiszemita, Marzali és Singer pedig ártatlan áldozatok. Most, az ítélet lesújtó hatása alatt minden héber lap óvatosan behuzza a tollát és egyszerűen regisztrálja a tény. Mikor kiderült, ki is hát a bűnös, akkor egyszerre kifogyott az epe. Vagy a torkukon akadt.

Mi nem kutattuk soha a szereplők vallási viszonyait; de örvendünk, hogy a felekezeti szempontokból táplált újságtöror sem retentette el az egyetemi tanácsot és kimondta igazságos ítéletét. Az eféle vizsgai sefteket meg kell bélyegezni az ország előtt. És szívből gratulálunk Göröcsöninek, akinek bátorsága, merész szókimondása lehetővé tette az igazság kiderítését, a bűnösök megbüntetését.

Marczali valószínűleg soha többé föl nem teszi vizsgán azt a hirhedt kérdést, mellyel a Singer-ügyben megfoglák:

— Honnan jöttek a szászok?

Még egy apróságot:

Az Újság írja. Halász Lajos odaszól Sággy Gyulához:

— De kedves Gyula bátyám, azt csak ellismered, hogy az ítéletben van egy kis antiszmitizmus?

— Hogy volna? felel rá Sággy. Hiszen *Singer nem is zsidó!*

Zichy János tegnap magához kérte az egyetemi tanács tagjait és informáltatta magát

a Marcell Henrik ügye fölül. Az egyetemi tanár ügyében hét-ön anket lesz, melyen véglegesen döntenek.

Singer Ariur mindenképen akarja bizonyítani az ő ártatlanságát és ezért tegnap nyilatkozott is ez ügyben. A nyilatkozatból azonban egyáltalán nem tűnik ki semmi, sem az ő sem pedig Marzali ártatlan voltára. A nyilatkozatból meg épen az látszik ki, hogy Mikó az ő volt instruktora, aki beperelte az ő állítása szerint Judáspénzhátralékért, közben járt a tételek megszerzésénél, sőt talán meg épen az ő révén is tudta azokat meg.

Öngyilkos postasegédtsizt.

Tegnap délelőtt 10 órakor revorverdörrenés zavarta meg a vasuti postahivatal helyiségét. Öngyilkosságot követett el egy posta- és távirtda segédtsizt, névszerint Pataky Kálmán 36 éves, családos ember és valószínűleg a nagy munkaterheltség folytán keletkezett idegessége vitte rá a végzetes tett elkövetésére.

Az öngyilkosság részleteiről következő tudósításunk szól:

Pataky Kálmán pár évvel ezelőtt lépett a posta- és távirtda szolgálatába.

Az előtt huszárörmester volt és mint ilyen tanult magánuton 4 középiskolát, hogy ennek alapján majd valamely polgári hivatalba menjen. Így került a postához, ahol csakhamar megkedvelték szorgalmas és pontos munkájáért.

Családos ember volt és most 4 árva hagyott hátra. Hogy mi vihette rá az öngyilkosságra, még most egész bizonyossággal megállapítani nem lehet, de valószínű, hogy idegessége. Már mikor a postához került, akkor is ideges volt. Idegbaját aztán még csak fokozta a sivar idegölő postai munka, aminek óriási nagy terhelését ezuttal nem részletezzük.

Családja semmi különöset nem tapasztalt egyébként rajta. Tegnap is egészen rendesen távozott hazulról sőt még a hivatalban sem árult el semmi izgatottságot, vagy nyugtalanságot. Tíz órakor elindította a pénzeslevél postát s teljesen elvégezte napi munkáját és mindent a legnagyobb rendben adott át. Ekkor azonban hirtelen előrántotta szolgálati revolvert, amelyet a postások a postarablások óta maguknál hordanak és halántékon lötte magát. Mire hivatalnoktársai odasiettek, már halott volt.

Semmi irást sem hagyott hátra, amiből következtetni lehetne öngyilkosságra. Családjával is a legjobb viszonyban élt hivatali teendőit is a lefontosabban teljesítette, tehát minden valószínűség szerint nagytoku idegessége kergette a halálba.

Az öngyilkosságról azonnal értesítették a Posta és távirtda igazgatóságot, amely Mehler Károly tanácsost küldte ki a vizsgálat megjelésére. A tanácsos Pataky Kálmán hivatalában mindent a legpedánsabb rendben talált.

A nagyváradi postások pályatársuk tragikus halálát a legmélyebb részvétellel hallották és testületileg jelennek meg a temetésen.

Egy jegyző utazása.

Nagyváradtól Fugyivásárig és vissza.

(Igaz történet.)

Prüszkölő gőzparipák türelmetlen utasok hordárok lőtásfutása, érkező vonatok zaja, hársány parancsok oszlogatása a délutáni 4 és 5 óra közti időt jelezte a nagyváradi pályaudvaron. Az utasok nagyrésze már fenn ült a kocsikban a vonatvezető az indulási jelt várta a kolozsvári vonaton mikor nagy lelkesedve zseakendőt lobogtatva tör magának utat a tömegben keresztül Sárly jegyző, aki Gyantára akart utazni.

A vonat már indult mikor három-négy vasuti alkalmazott a jegyzőt testének legsúlyosab részénél fogva egy teljesen megtelt II. osztályu kocsiba tuszakolták be.

A vonat elindult s mire Várad-Velenceig értek Sárly jegyző ismerettségét kötött az utasokkal, akik kivétel nélkül mind idegenek voltak és Kolozsvárra igyekeztek. Utazás közben az első kérdés rendszerint:

— Ön hová utazik? Amint a jegyző is megkockázott és meg is kapta rá a feleletet.

— Kolozsvárra!

— Szerencsétlen emberek hiszen akkor maguk rossz vonatra ültek, ezen a vonaton sohse jutnak el Kolozsvárra, mert ez a belényes vaskóhi vonat. Szól jóakarattal a jegyző.

— Ugyan kérem nekem maga az állomás főnök mutatta meg a vonatot és azt mondta, hogy ez a kolozsvári — Mondja az egyik utas megtepedve.

— Meg aztán a belényesi vonat nem is megy ilyen gyorsan. — Kontrázik egy másik utas.

— De bizony megy mert meggyorsították, megerősítették a talpfákat. Es én csak tudom, hogy melyik vonatra ültem fel hiszen ezzel jöttem Váradra.

— Kérem ön nem is ült, önt fölültették.

— Igaza van a jegyző urnak, mert épen most hagytuk el Várad-Velencét.

Erre aztán az utasok között kitört az ijedelem.

— Jaj most mi lesz. Az állomásnál engem várnak.

— Mennyi időt raboltam el. Nem lehetek ma este otthon.

— Nekem holnap szigorlatozni kellene. — Mondja egy jogász.

— Huzzuk meg a vészféket.

— Azt nem ajánlom — szól a jegyző — mert megbüntetik önöket, hanem szálljanak ki a legközelebbi állomáson.

— Fugyivásárhely! — kiált a kalauz és a kocsis utasai mindnyájan kiszállanak, a jegyző pedig kényelmesen végignyujtözkodik az üresen maradt diványon.

Fugyivásárbely közönsége talán sohse látott egy csomóba annyi embert érkezni, mint most csakhamar kiesődült a falu, mert azt híresztelték hogy komédiások érkeztek.

Sőt az egyik talán a kisbíró, talán egy kalapdobozról megállapította, hogy abban van a szinpad is.

Az utasok pedig dühösek voltak, szidták az államvasutakat, a tisztviselőket, amivel azt érték el, hogy az állomásfőnök nem ment közibök, A kisereglett nép pedig úgy járta körül őket, mint a ketrebezárt vadállatokat szokták, sőt egy deresedő atyafi még a botjával meg is piszkálta a társaság legkomolyabb tagját, aki egy szót sem szölt, hogy csináljon már ü is valamit.

Amig ilyen jelenetek között töltötték az időt a fugyivásárhelyi állomáson az utasok, addig Sárly jegyző szundítani kezdett a vonaton és már-már csaknem a legszínesebb álmok egyikét választotta utitársul, mikor megjelent a kalauz.

— Kérem a jegyet.

Sárly jegyző álmosan előszedi a jegyet és nyugodtan feküdt le tovább abban a boldog tudatban, hogy Gyantáig minden fáradaimát ki-alussza, mikor a kalauz megszözlalt:

— Hová tetszik utazni kérem?

— Gyautára!

— No ezzel a vonattal ugyan sosem ér az ur Gyántára, mert ez Kolozsvárra megy.

A jegyző azt hitte álmodik előbb, aztán körülnézett, hogy ő szállt-e ki az utasok helyett, vagy alvás közben cserélték ki, de bizony a kalauz nyomatékosan hangsúlyozta a rideg valóságot.

— Es kérem a kolozsvári vonat, a legközelebbi állomáson tessék kiszállani.

Sáry jegyző kénytelen volt pakolni és Szakadátion kiszállani, most már teljesen üresen hagyva a kocsi. Szakadátionról szép esendesen a sinek között megindult a jegyző vissza Fugyivársárhelyre.

Ott még mindég egy csomóban voltak az emberek, akik mikor meglátták a jegyzőt nem tudták elképzelni, hogy mi történt, míg a jegyző kifáradva megkezdte a magyarázatot,

— Hölgyeim és uraim! Bocssánnak meg, de rettenétes intézmény ez az államvasut. (Ugy van! zugják rá kórusban) Képzeljék (és most légy velem szemtelenség, fohászkodik a jegyző.) Én rossz vonatra ültem! Indítványozom, hogy menjünk vissza nagyváradra és újból induljunk el.

Es a társaság gyalogosan a sinek között vissza jött Nagyváradra. Sáry jegyző természetesen felvő az esetleges leleplezéstől utközben rosszul lett és a társaságtól általános sajnálkozások között megugrott.

Pluló.

UJDONSÁGOK.

Tájékoztató.

Április 17. A Legényegylet közgyűlése d. u. 5 órákor az egylet helyiségében.

Május 4. este 6 órákor. Kath. Kőr zárünnepélye a püspöki palotában.

Kérjük igen tisztelt vidéki olvasóinkat, hogy előfizetéseiket mielőbb megújítani sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében e miatt akadály történjen.

* **Héderváry állapota.** Héderváry minisztereinek állapotában oly lényeges javulás állott be, hogy elhagyhatja ágyát. A minisztereinket tegnap meglátogatta Tisza István gr., aki egy óra hosszat tanácskozott a beteg államférfiival. Mint értesülünk Héderváry tekintetei a beállott egészségi javulására lemondott abbáziai utjáról.

* **A városi jeggyár üzeme.** Tegnap a városi közgyűlésen hosszabb vita volt a városi jeggyár létesítése ügyében. Aggodalmak merültek fel egyes város atyáknál az iránt, hogy vajjon idejében üzemképes állapotban lesz-e a városi jeggyár, mert ha most a nyáron nem kap a közönség elég jeget, jövőre már valószínűleg nem lesz oly nagy szükség a jeggyárra. Továbbá azt hangoztatták, hogy a jég ne legyen drága és a nagy közönség is hozzájusson a szükséges jéghez. Erre nézve a városi mérnöki hivataltól a következő megnyugtató nyilatkozatot vettük: A városi jeggyár június hó 15-én okvetlenül megnyílik. A jeget a város házhoz is fogja szállítani; a jégárak ugyanolyanok lesznek, mint az előtt, mikor jéginség nem volt. Nagyban a rendelés mértékéhez képest métermázsáját 1.60--2.00 koronáért, táblánként vagy féltáblánként, 12 kilós egész táblát

lát hához szállítva körülbelül 30 fillérért szándékozik a város árusítani.

* **Ellopott Tirian kép.** Vakmerő lo-pásra jöttek rá tegnap a velencei Frári templomban. Mint értesülünk ugyanis a templomból a világhírű Tizian képet, a Madonnát ismeretlen tettesek ellopták. A kép 200000 koronát ért. A vakmerő tolvajokat keresik.

* **Tanítók liceuma.** Ma tartja meg záró előadását a Központi Tanítókör a régi közs. iskolában. Bodnár János igazgató-elnök a pályaválasztásról fog előadást tartani, Balogh Károly igazgató pedig a magyar föld zenétét mutatja be érdekes zenekísérettel. Hegedűn maga az előadó és Kiss Sándor zenetanár tárogatón pedig Mezey Gyula szolgabíró fogja élvezetessé tenni az előadást. Kezdeté délután 6 órákor lesz s azon bárki résztvehet.

* **Aki augusztus óta alszik.** Gaszternben egy osztrák leány augusztus óta fekszik letargikus álomban. A beteg leány az orvosokra azt a benyomást teszi, hogy mindenről tud ami kezelésében történik. Hozzátartozói úgy tápplálják, hogy naponként felfeszítik a száját és erős húslevest töltenek szájába. Az orvosok tehetetlenül állanak a leány mellett és még a betegség okát sem tudják megállapítani.

* **Feltört Wertheim szekrény.** Vakmerő betörőt követtek el tegnap éjjel Biharudvari községben. Ugyanis Berger József gőzmalmban éjjel 12 órákor ismeretlen tettesek haloltak be és a pénzeszekrényt feltörték. A betörők 150 korona készpénzt vittek el. A tetteseket keresi a csendőrség.

* **Eltűnt napszámos.** Szabó Imre 23 éves napszámos f. hó 8 án Szőlőhegy Sötétágo levő lakásáról ismeretlen helyre eltávozott s azóta nyoma veszett, Személyírása 23 éves, közép termetű, hosszas arcu, szőkésbarna hajú barnásszőke szemöldöke, sárgás szemű ember, ki eltávozása alkalmával fekete kalapot, fakó nagyrágot, lekeze prémes kabátot viselt. A rendőrség az eltűnt napszámost körözteti.

x **Hirdetmény:** A Polgári takarékpénztár r. t. új kiqocsájtású részvényei az ideiglenes elismervény ellenében az intézet pénztáránál átvehetők.

x **Finom uri fehérnemű és minden uri divat és kalap ujdonság megérkezett**

Róth M. utóda cégnél.

Bémer-tér.

Eredeti angol férfi cipők.

x **Aranypor a Körözsbén.** Érdekes felfedezésre jutott egy külföldi nagyobb cég megbízottja, ki folyóvizek aranypor tartalmának megvizsgálása céljából van Magyarországra kiküldve. Rövid kutatás után ugyanis rájött arra a egyszerű tényre, hogy a Körözs vize — különösen Nagyvárad körül — rendkívül dusan van telítve aranydörrel, melyet bárkinek is módjában áll kiszedni belőle. Azonba erre a célra csakis jó minőségű cérna vásznat lehet felhasználni az átszűrések szempontjából. E kitűnő cérnavászon egyedül a Kovács Ákos-cégnél (Szt. László-tér) szerezhető be. Egyébként a Kovács Ákos cég vásznai olyan jó minőségűek, hogy még aranyserzésre sem szabad elpocsékolni, mert gyémántot ér a tartóssága.

x **A Lloyd kávéház** modernül berendezett helyiségében Április hó 15, 16, 17. és 18, a következő igen érdekes mozgófénykép ujdonságok lesznek bemutatva: 1. Piefke mini Don Juan 2. Istenítélet vagy játék a halállal 3. Joakeny akarok lenni. 4. Pali látogatást fogad. 5. Tengermoraj. 6. Téli sport St. Mauritzben 7. Porcelán képek 8. Indián futár története. lesznek bemutatva. Nagy áldozatok árán megszereztem »Halálból Ökörítón« eredeti helyszíni fölvetelt, melyet a Lloyd-kávéházban f. hó 19., 20., 21. és 22-én bemutatok.

x **Olvassa el kérem!** ha érdekl, hogy lakásában miért érhet el takarítást villamos áramfogvasztással. On égethet már 16 gyertyafényű Wollframmégőt és ami a régiakkal szemben óránként kb. 3 fillért takarít meg, tehát nem szükséges aki nem akar nagy világítást hogy 32-es vagy 50 gyertyafényű égőket alkalmazzon és ami a fő nálam ezen *Wolframmégő* 2 K 40 fill. Stern villamos felszerelési vállalata Bémer-tér 2. Telefon 556. Szívesen szolgálók felvilágosítással

* **Borsalino, Pichler és angol kalap tavaszi ujdonságok REICHARD ÁRUHÁZÁBA** megérkeztek, hol legelegánsabb budapesti és amerikai cipők kaphatók.

Jenny Jenő órás és ékszerész

a bérálási alkalomra ajánlja a helybeli és vidéki n. é. közönségnek dus választékban levő óra és ékszer készletét, amelyet a volt betörés miatt

legjutányosabb árban

óhajt kiárusítani. Órákat egy évi jótállás mellett javítok. Kérve a n. é. közönség szives pártfogását továbbra is, tisztelettel **Jenny Jenő**, órás és ékszerész Szt. János-u. 39. sz.

Telefon szám 285.

Egy fiut tanulónak felveszek.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Szombat: Fra Diavolo.

Vasárnap: délután Nagymama, este Luxemburgrólja.

Fra Diavolo.

Valamikor régen, még a fabódéaan adták Atoljára Nagyváradon Auauer kedves zenéjű operáját, úgy, hogy a közönség nagy része számára az egyébként esetleg ismert zenéjű opera a szinpadról szinte újság ingerével hatott. Ezt figyelembe véve, határozottan nagyobb számú véve, határozottan nagyobb számú közönség is érdeklődhetett volna pz előadás iránt, mint a mekkorát tegnap este a színházban láttunk.

Nemcsak az opera maga: az előadás is megérdemelt volna nagyobb közönséget. Igaz ugyan, hogy a külső siker nem volt valami nagy s az is igaz, hogy láttunk már ennél nagyobb külsy hatást elért operaelőadást is; de azt el nem lehet vitatni, hogy minden egyes szereplő megtette, a mi tőle telt s mikor a társutat a maga erejéből ilyen aprólékossággal jól betanult operaelőadást produkál, az feltétlen elismerést érdemel.

A címszerepben Mihályi Ernő elemében volt: ismét operában léphetett fel, ahol a komoly, igazi művészettel lehet hatni. Mindvégig ő volt az est központja; pompás hanganyaga nagy énektudása és minden részletre kiterjedő jptéka nyílt nyinen is tapsot produkált. Különösen az I. felvonásbeli staccato éneke s I. és III. felvonásban belépői magas művészi színvonalon állottak. Emitsük meg igen sikerült maszkiát és a rendezésben érthető izlését és gondosságát.

A fő női szerep Zsigmond Anna (Zerlina) kezében volt. Úgyesen, biztosan énekelte, szerepét igen szépen kidolgozta s valamivel hálasabb közönségtől több tapsot is megérdemelt volna, bár a felvonások végén Mihályival együtt őt is többször hívták a lámpák elé.

Gózon Gyula a III. felvonásbeli belépőjét hatásosan énekelte s szerepe többi részében sem maradt nivón alul. Bartók Etelnél a gyengécske hang és nem valami nagy énektudás dacára is elismerést érdemel, hogy szerepét jól betanulta. Pápainak kis szerep jutott, szintugy Hajnalnak és Vaoknak, valamint Kassaynak. Kassay azonban ügyes arcjátékkal elevenítette a különben jelentéktelen szerepet.

Az énekkar megfelelő. Külön kiemelendő a zenekar, mely biztos, precíz játékkal általános elismerést aratott. A pompásan előadott nyitányért külön megtapsolták a zenekart és Váradyt, az ügyes harmestert. És mind a ketten tökéletesen megérdemelték az ovációkat.

—7.

Ivánfy Jenő Nagyváradon. A jövő héten előkező színvonalu, valóban művészi értékű estéi lesznek a színháznak. Ivánfy Jenő a Nemzeti színház kiváló művésze vendégszerepel három klasszikus estén: A Velecei kalmár, Turiuffe és Oedipus c. darabban fog fellépni.

Vasárnapi előadások. Ma délelőtt megkezdődik már a jegyváltás a nappali pénztárnál a vasárnapi előadásokra. Mindkét előadáson zsúfolásig megtelik a nézőtér, mert délután is, este is a legnépszerűbb darabokat adják elő. Délután játsszák a Nagymamát, ezt a költői szépségű, romantikus operettet, amely a magyar operettek közül a legjobban megnyerte a nagyváraoi közönség tetszését. Este a Luxemburgi grófot adják új szereposztással. És pedig: Angela Károlyi Leona, Juliette Zsigmondi Anna, Brissard Gózon, Bazili Désy, Luxemburg grófja Asszonyi.

Nagyváradai Kozmetikai Gyógyintézet

Fogorvosi és gyógyfogtechnikai
ambulátorium

RAKÓCZY-UT 5. SZ. — Telefon 75 2.

Orvostudományi alapon való kezelése az ember külsejével. Arc és szépség ápolás. Pattanásos, szemölcsös, szepplős, májfoltos stb. arcoknak gyógyítása s ezen szépséghibák elmulasztása. Az elcsufító arcszőrök gyökeres eltávolítása. Hajhullás kezelése. Villamos vibrációs arc és fej-massage, villamos kékfény. Röntgen-és paraffin kezelése. Az intézet a legmodernebb gépekkel van felszerelve.

Fájós fogak gyógyítása,

fájdalom nélküli foghuzások, porcellán-, arany- stb. plombák, csapos fogak, arany fogkoronák, lemeznélküli singfogsorok stb.

Rendelés 9—5-ig.

Az összes kitűnő hatásu, de ártalmatlan kozmetikus gyógyszerek az intézetben beszerezhetők. Diskrét postai szállítás útján is.

Dr. Halász Andor.

KÖZGAZDASÁG.

Védekezés a késői fagyok ellen.

Az idei időjárás rendkívüli ugyan, de nem rendszertelen. A rendszerre, mellyel a hajósok a hold változatai után következtetnek, sok évtized, sőt évszázadok tapasztalata vezette azokat. Nyáron természetesen nem érdekli a hajóst annyira az időjárás, mint tél közeledtével s azért már szeptember-októbertől kezd a gondolkodó elem az időjárás megfigyelését és első szabályként az állítja fel, hogy akkor, mikor mint két év előtt is, már szeptember-októbertől beköszöntött a detes, fagyos időjárás, nem lesz rendez tél, hanem a következő hónapban, egész márciusig minden hónapban változik a keményebb idő az olvadással és április-májusban el szoktak következni a késői fagyok, melyek rombolólag hatnak a terményekre.

A második szabály az, hogy amilyen holdciklusban beköszöntött a hideg időjárás őszszel, olyan ciklusokban ismétlődik az a következő hónapokban. Ez a szabály és pedig mindkettő, az idei tél is megállta helyét. Az első hideg időjárás holdtölte után és korán következett be és így folytatódott a tél, bele a márciusba, a február kivételével, de csak nálunk, mert a velünk egy égőv alatt fekvő észak-amerikai részeken ugyancsak kuruc telet zúdított a fogyatkozásnak induló hold az emberek nyakába februárba is, mikor nálunk csak a derülést hozta meg, amely azonban mindég magában hordja a dérnek és hidegnek lehetőségét. A »Meteor« időjárás is évek óta bevág és a téli hidegre, illetőleg fagyra vonatkozólag ritkán tér el a hajósok megfigyelésétől s az idei februári hideg kimaradását, mely már némi részben decemberben is mutatkozott: valamely ismeretlen befolyásnak tulajdonítja. A »Meteor« jósolata a hajósokéval egyezik, mert hidegre hajló »csomópontot« április 19 re és május 22 re jövendől, vagyis fogyó holddal. Meglehet, hogy ennek a két időpontnak veszedelmes jellege, — amit adjon a jó Isten, — csak derülésben fog jelentkezni, de ez nem valószínű. Tehát igen sok terményünket, így a szőlőt is, az idén ismét a fagy veszedelme fenyegeti.

A magyar gazdának régi szokása az, hogy akkor, ha veszedelem fenyegeti, két kére fogja a panaszt, de arra, hogy a veszedelmet megelőzze, nem gondol. Ausztriában a nép már évtizedek óta hatásosan védekezik a késői fagy ellen a füstöléssel és hatósági felügyelet alatt álló védekező egyesületeket alkot, melynek kivált azóta, mióta a fagyjelző hőmérőket használják ezer és ezer holdnyi szőlő és egyéb terményeket mentenek meg évről-évre a pusztulástól és Korneuburgban már gyar létesült abból a célból, hogy a gazdákat olcsó és alkalmas füstölőanyaggal lássa el. A védekezés azonban csak akkor sikeres, ha az úgy mint Ausztriára mind a gazdára kötelező és nem egyes pontokon, hanem nagy, összefüggő területeken történik.

Arra nézve, hogy ezeket a védekező egyesületeket, melyeknek megalapítását a múlt évben a »Borászati Lapok«-ban egy közgazdasági írónk melegen ajánlotta szőlősgazdáinknak, most a veszedelem küszöbén alakítsuk meg, ez idő szerint és erre az esztendőre már későn van; de mindenesetre helyesen cselekszenek szőlősgazdáink és helyesen cselekszik minden veteményes kertnek tulajdonosa, ha előkészül arra, hogy úgy mint a nagyvárosi szőlősgazdák, durva és a legolcsóbb fajta zsákszövettel és papirossal védekezzen a fagy ellen, mert e mellett még négy fok hideg esetén is megmenti termését.

A zsákszövettel való védekezés úgy történik, hogy mint egy 50 centiméter magas és 30—35 centiméteres átmérőjű, alul felül nyitott zsákokat készítünk a legtrikább és legolcsóbb szövetből s azokba felül korcba spárgát fűzünk, a korca alatt pedig 20 centiméternyire sodrony karikát erősítünk, úgy, hogy akkor, ha a korcon át a védőzsákok a karóra húzzuk

és a spárgával hozzáerősítjük, ez úgy áll a töke felett, mint egy földig érő szoknya.

A papirossal való védekezés úgy történik, hogy elég kemény papirossal süvegeket készítünk s azoknak oldalát egy-két öltéssel összevarrjuk, hegyét levágjuk s az így keletkező kis nyíláson át a karóra húzzuk és befűdjük vele a tököt. Vetemények és virágnemű számára megfelel az ujságpapiros is, anélkül, hogy süveget alkotnánk belőle. A még zsenge és alacsony növésű palánkákat ugyanis nem egy oldalnyi, hanem kétoldasnyi terjedelmű és kétszeresen egymásra fektetett ujságpapirossal fűdjük le oly formán, hogy a papiros széleit némi földdel terheljük le, középrészét pedig kissé megemeljük, hogy a növénynyel ne érintkezzen; mert akár a szövet, akár a papiros feltétlenül megvédi a növényt fagy ellen, de annak azok a részei, melyeket a szövet vagy a papiros érint, elfagynak. Ujságpapirossal az egyik dunakeszi szőlőtulajdonos a tavalyi májusi fagy alkalmával egész szőlőterületét megvédelmezte.

A mit ajánlunk, az sem sok pénzbe, sem sok fáradságba nem kprül és a gazdaközönségünknek, ha azt magáévá teszi, mégis milliókra menő hasznot hajthat.

Budapesti tőzsdetudósítások.

A gabonatőzsde határidői.

Budapest, április 15.

— Délután 4 órakor. —

Buza május 1909. 50 kilogrammonként	14.35
Buza októberre	13.91
Buza apr.	11.80
Rozs okt.	10.29
Zab májusra	—
Zab októberre	7.78
Tengeri máj. 1909.	7.86
Tengeri jul.	8.05
Tengeri májusra 1910.	7.24

Értékdőzsde.

— Délután 4 órakor. —

Osztrák hitelbank részvény	634.—
Osztrák magyar államvasuti részvény	736.75
Leszámitoló bank	482.—
Rimamurányi	572.—
Osztrák-m. államvasuti részv.	697.50
Közuti vasut	552.—
Városi villamos vasut	269.—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értékdőzsde 1910. április 15.

Magyar arany járadék 4 száz.	111.50
Magyar koronajáradék 4 száz.	93.25
Magyar koronajáradék	82.75
Magyar földteherment. kötvény 4. sz.	240.—
Horvát szlavon földteherment. kötvény	95.50
Osztrák járadék papirban	186.—
Osztrák járadék ezüstben	145.—
Osztrák járadék aranyban	97.35
Osztrák koron járadék	99.—
1860. osztr. államsorsjegyek	116.50
Osztrák magyar bankrészvény	197.50
Magyar hitelbank-részvény	150.25
Osztrák hitelbank-részvény	730.—
Magyar hitelrészvény	748.—
London vista	631.50
20 frankos (Napoleonder)	19.02
Német birodalmi márka	117.65
20 márkás arany	23.51
Magyar nyerevény sorsjegy kölesön	33.96
Páris vista	689.50
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölesön	40.90

A szerkesztésért felelős

Dr. VUOSKICS GYULA

Egyszeri használat meggyőző min-
penkit, hogy a

Gyöngy

Szinszappan

minden vízben, akár meleg, vagy
hideg, kemény vagy lágy, gyorsan
és erősen habzik; könnyen hatol a
szövetbe, MEGLEPO GYORSAN
OLDJA A SZENNYET, anélkül, hogy
a szövetnek legkevésbé is ártalmára
volna, teljesen tiszta és ment maró
anyagoktól.

Csodálatos tisztító erejét a nyers
anyagok leggondosabb kiválasztásá-
nak köszönheti.

A Gyöngy

szappan

míndig egyenlő minőségben lesz elő-
álítva.

Használata minden tisztítási célra
és mindennemű mosáshoz a leg-
kiadósabb.

A Gyöngy

Szinszappan

minden háztartásban jelentékenyen
megtakarít IDŐT, MUNKÁT és PÉNZT.

A Gyöngy

Szinszappan

a mosószappanok királya.

Elsőrendű magyar gyártmány

Készíti a

Magyar Zsirművek r. t.

Nagyváradon,

melynek városi raktárában (Zöldfa-
utca) ezenkívül a mosószappanok
minden faja (debreceni, szegedi,
csont, márvány, legfinomabb beretva-
szappan stb.) valamint KÓKUSZSIR,
CSÓ és LEVESTÉSZTÁK a legkisebb
mennyiség vételénél is EREDETI
GYÁRI ÁRON KAPHATÓK.

Kiadó

3-4 szobás modern la-
kás, bolthelyiség
pincze műhelynek

november elsőre.

Értekezhetni

Rosenzweig mideresnél.

A Baross-utca 60. számú házban

egy emeleti modern lakás, mely áll 4
szoba, előszoba, fürdőszoba és hozzátartozó
mellék helyiségekből

május hó 1-től kiadó.

Értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál
Kossuth-utca 4. szám.

Aszódi Mihály

kávé, cukorka és déli-
gyümölcs nagykereskedő
üzletét február hó 1-én
Sas palota Oláh
hentessel szemben he-
lyezi át Kossuth-u. oldal.

Aszódi

trieszti kávé, thea és an-
gol rum aruházánál a 8
féle zamatu pörkölt kávé
legjobb, legolcsóbb Kos-
suth-u. villamos motor
üzemű kávépörköldéjébe.

Aszódinál

Kossuth-utca, kakaó és
csokoládé v. ásar megke-
zdött nagyban és ki-
csinyben olcsó árért. 2
kgr. kuba és gyöngykávé
bérmentve 3 írt 50 kr.

Téli idényre

theát, rumot, halkonzer-
vek nagyban gyári áron.
Zsur csemegéket nagyban
és kicsinyben olcsó árban
Aszódinál Kossuth-utca.
Cukrásztorták kaphatók.

Papi ruhák.

Tisztelettel értesitem a nagyságos és
főtisztelendő papságot és a n. é. közönséget,
hogy megérkeztek a

tavaszi és nyári szövetek

nagyválasztékban, különösen reverenda és
szalon ruha-szövetek.

Becsés megrendeléseiket és további párt-
fogásukat kérve maradtam

illő tisztelettel

Vajnovszky Károly,

papi és polgári szabó

Szent János-utca. (Sajátház)

Vidéki meghívásra személyesen is megjelenek.

MEGLEPŐ SZINTE CSODÁLA-
TOS GYÖGYEREDMÉNYEKA

APTAMÁSI

LITHIUM-GYÖGYVIZ-

*zel gyomor, vesese-hólyagés
bélbántalmaknál oala-
mint asthma, bronchiale,
köszvény és húgysavas
diathesis eseteiben.*

Kapható **Wurst József** fűszer-
csemege- és ásványvíz kereskedés-
ben N. Váradi, Rákóczi-ut 7.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított **dr. Just-féle**
Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szem-
ben **75 százalék megtakarítást** mutat fel. 40
gyertyás **Wolfram** lámpa **darabja 3.60 kor.**
100 gyertyásé **5 kor. 50 fill.**

Szín izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

dir. 1. nemű izzólámpa **különlegességek, fény-
képek és z-l ámpák,** ugyancsak **legolcsóbb**
áron kaphatók.

Csillárok.

ivlámpák

állandóan nagy választékban kapha-
tók s a villamos telepen külön e
célra épített nagy

← **csillár-raktárunkat** →
megtakintásra ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

1. lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban

villamos világítás

Elvállaljuk

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővít-
ését, javítását, ivlámpák kezelését, hozzávaló szónpálcák szál-
lítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat
a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Főszerelő telefonja 55. sz.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Értesítés.

Tisztelettel hozom a hölgyszomség tudomására, hogy
áruházam megnyitottam.

Szilágyi Ernő

Nagyvárad, Rákóczi-ut 3 sz.

(Weiszlovits-ház.)

Áruházam főbb cikkei: Selyem, csipke, szalag és mindennemű ruha, kalap-diszek és összes hozzávalók.

Nagy raktárt tartok: különleges nőiruha-kelmékből, himzett batistokból, női harisnya és cérna keztyűkből.

Valódi francia bőrkeztyűkből óriási választék.

Uj üzlet!

Uj üzlet!

Villamos és légszesz felszerelési vállalat

Benedek Ferencz

Sas passage.

Telefon 946

Raktáron tart villamos és légszesz felszerelési alkatrészeket. **Olcsó fény** társulat kizárólagos képviselője. Elvállalok karban tartásokat légszesz villany házi csengőket és telefonokat. Költségvetésekkel díjmentesen szolgálok. Telefon hívásokra személyesen megjelenek.

Kiváló tisztelettel

Benedek Ferencz

Kecskeméthy István

Nemzeti szállodája, étterme és kávéháza, Kert-utca, ipartestületi ház.

Van szerencsém, úgy a helybeli, mint a vidéki közönség b. tudomására hozni, hogy a Nemzeti szálloda összes vendégszobáit, sörcsarnokát, éttermét és kávéházát újonnan átalakítottam azokat a mai kor igényei szerint berendeztem, a szobaárakat pedig le szállítottam. Egyben kiemelem, hogy nyáron át szép kerthelyiség áll a közönség rendelkezésére.

Ju magyaros konyhám, frissen csapolt kőbányai sör és sajátermésű boraimat mérsékelt áron bocsátom vendégeim részére.

Naponta friss és izletes villásreggeli ebéd és vacsora. Abonensek elfogadtnak, mérsékelt áron mellett.

Ugy a szállodát, mint a sörcsarnokot és éttermet személyesen vezetem s vendégeim pontos és előzékeny kiszolgálásáról mindenkor gondoskodom.

Szíves pártfogást kér tisztelettel

Kecskeméthy István,
vendéglős.

Nagy Lajos

téglagyára

Nagyváradon,

közvetlen az aradi országút mentén, szemben a puskaporos raktárral.

Városi iroda:

Nagyteleky-utca 51. szám.

Tisztelettel értesitem a nagyrabecsi építő és építető közönséget, hogy egy a mai kornak teljesen megfelelő modern

téglagyárat

létesítettem s főtörekvésem odairányul, hogy elsőrendű gyártmányaimmal a legmesszebbmenő kívánalmaknak is eleget tehessek. Rendeléseket május hóra készséggel jegyzek.

Kiváló tisztelettel

Nagy Lajos,
téglagyáros.

Tarsoly és Risztó

különlegességek vaskereskedése

NAGYVÁRAD, Rákóczi-ut.

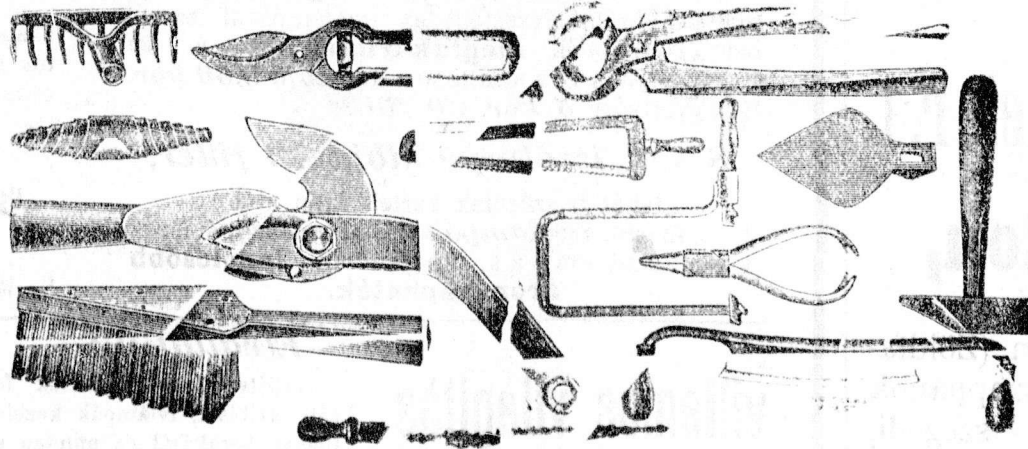
Kerti szerszámok

melyek készen benyelezve is nagy választékban kaphatók.

Metsző- és

hernyózó ollók

legjobb minőségben.

Mérlegek

sárgaréz tányérral vagy márvány lappal

és **súlyok**

állami hitelesítéssel minden nagyságban.

M. kir. lőporáruda

s mindennemű töltények, vadászati felszerelések és vadászfegyverek raktára.